

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

338. An Decretum Bonifacij VIII. in cap. Clericis de Immunitate Eccles. in 6.
hodie persistat? Sed difficultas est de Regibus Galliae, stante privilegio
Bonifacij VIII. concesso Philippo pulchro, vt ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76442)

Rey en aproucharse de las rentas Ecclesiasticas, le dixo San Bernardo, que esta profia le costaria la vida de su hijo; y assi fue, que se le mató vn Caballo de vna cayda, que dio con el en el campo. Aun Polibio dize que despues que Pompeio mostro poca reuerencia a los Templos, no le succedio nada bien: pues mejor la ha de temer Westra Maestad: *pues es comun opinion de los historiadores de España, que al primer subsidio, que Carlos V. pidio a las Iglesias, se lo perdio vna riquissima armada, que venia de las Indias; y quando lapidio Philippo II. se le perdieron las Galeras en la Herriadura, y quando vendio con Breue de Gregorio XIII. los lugares de la Iglesia, se le perdio la Goleta; y desto tenemos mil exemplos, y quiza, oy se han perdido las Naos de la Flota; y no parecen los Galeones, per otro tanto.* [Hacafque Valboa.

8. Nec desinam hic adnotare quod Sancius I. Aragonum Rex (vt obseruat Hieronymus Zurita, lib. 1. *Annalium*, c. 23. & Stephanus Valentinus, lib. de *potest. Summi Pontif. cap. 2.*) quamuis auctoritate Alexandri II. & Gregorij VII. Ecclesie redditus in publica Bulla consumpsisset, illis præsertim temporibus vbi pro aris & focis contra Mauros pugnabatur, veritus fortasse ne Christus Ecclesie caput, regia licentia offenderetur anno 1081. Ante altare Diui Vincentij in oppido Rode, publicam penitentiam egit, quod decimas, & Ecclesie redditus in dictos vilis transfulisset.

9. Et tandem non desinam hic obiter etiam obseruare, non benè Rabardem cum Henriquez sentire Clerum teneri ad contributionem, vt oppidum, quod Rex vendite volebat, se redimeret, dando Regi hanc pecunie summam, pro qua oppidum alteri Principi, vel Domino vendere cogitabat; Quia talis redemptio, tam vilis, & commoda videbatur Clericis, quam aliis Ciuibus Laicis. Quia hoc est fallum: talis enim necessitas, licet sit publica, tamen non tangit Clericos principaliter, sed solum secundariò, vt sunt membra Comunitatis, alioquin nimis angustū, & prope nullum esset in oneribus publicis priuilegiū Clericorum: igitur quando necessitas est publica, solis tamen Laicis est communis, licet indirectè, ac remore ad Clericos quoque pertinent. Ita Lessius, lib. 2. cap. 3. dub. 3. n. 25. Azorius, part. 3. lib. 5. c. 19. q. 11. Recognosce me ipsum refulentem Henriquez, n. 1. part. 1. tract. 2. Resol. 38. Vnde à fortiori non assentit P. Bagnio in *Theol. mor. part. 1. tract. 11. q. 33.* assententi Clericos teneri contribuere ad apparatus, & pompam, qua Reges in vrbem inuehuntur; Ita Sanchez, in *opusc. tom. 1. lib. 2. cap. 4. dub. 55. num. 23.* & me citato Trullench in *Decal. tom. 1. lib. 7. cap. 12. dub. 8. num. 24.* Neque Menochio *conf. 800. num. 26.* & Gaspari Klockio. *Tract. Nomicopolitico, de contribut. c. 12. num. 227.* assententibus Clericos teneri ad impensas Academiae publicæ Principis secularis. Et ideo Sacra Congregatio Episcoporum die 2. Augusti 1619. declarauit Clericos non teneri ad solutionem Gabellæ impostæ pro Physico, Chirurgo, & Ludimagistro.

RESOL. CCCXXXVIII.

An Decretum Bonifacij VIII. in cap. Clericis de Immunitate Eccl. in 6. hodie persistat?
Sed difficultas est de Regibus Gallie stante priuilegio Bonifacij VIII. concessio Philippo pulchro, vt non expectato Episcoporum consensu, possint, urgente necessitate, imponere onera Ecclesiasticis, & an tale priuilegium sit in usu? Ex part. 7. tract. 1. Resol. 23. alias 21.

§. 1. Negatiuam sententiam docet P. Rabardus, *sect. 3. n. 5. fol. 61.* asserens, dictam Constitutionem Bonifacij fuisse postea abrogatam à Benedicto XI. in *Extrauag. quod olim de immun. Eccl. &* postea à Clemente V. in *Clem. Quoniam eodem tit.* Et ita reuera est, licet Benedictus retrinxerit solum Constitutionem Bonifacij, ad exigentes tantum. Sed Clemens illam prorsus reuocauit, non solum quoad Clerico sponte soluentes, sed etiam quoad Principes exigentes, vt obseruat Glossa in *d. cap. Clericis.*

§. 2. Sed hæc opinio Rabardei non est admittenda; nam licet Benedictus, & Clemens Pontifices reuocauerint, vt dictum est Decretum Bonifacij; tamen Leon X. in Concilio Lateranensi illud renouauit, anno 1521. *sess. 9. sub finem, §. Et cum a iure tam Diuino, &c.* vbi hæc verba habentur: Innouamus omnes Apostolicas sanctiones in fauorem libertatis Ecclesiasticæ contra eius violatores quomodolibet editas: & cum in Lateranensi, pariter ac Concilijs generalibus sub excommunicationis poena prohibitum fuerit, vt Reges, & Principes, Duces, Comites, Barones, Reipublicæ, & alij Potentatus qui cumque Regnis, Prouincijs, Ciuitatibus, ac Terris quomodo Præsidentes, Collectas, Decimas, & alia huiusmodi onera Clericis, Prælati, & alijs quibuscumque personis Ecclesiasticis imponant, exigantque, neve à sponte etiam dantibus, & consentientibus recipiant: atque in præmissis auxilium, fauorem, vel consiliū, palam, vel occultè præstantes, in excommunicationis latae sententiæ poenam eo ipso incendant: & ipsæ quoque Reipublicæ, ac Communitates, & Vniuersitates circa hoc quomodolibet delinquentes, Ecclesiastico eo ipso subiciantur interdicto: Prælati etiam præmissis absque expressa Romani Pontificis licentia vtrò consentientes excommunicationis, & depositionis poenam ipso facto incurrant, statuiamus, & ordinamus, vt de cætero talia præsumentes et si (vt præfertur) qualificati fuerint, vltra supradictas poenas, quas contraueniendo ipso facto incurtere volumus, innouamus, quod ad omnes actus legitimos, inhábiles, & intestábiles habeantur. Hæc ibi. Et singulis annis idem efficitur in Bulla Cæne.

3. Audiatur igitur P. Rabardus acutissimum suæ Religionis Theologum, & recondite eruditionis virum P. Comitolum, in *respos. mor. lib. 1. q. 95.* sic asserentem: Egenti Ciuitati, vel Principi à Clerico subueniri æquissimum est: verum id non assentiente Romano Pontifice, fieri non debere planum est ex interpretatione Innocentij, Ostiensis, Io. Andri. in *cap. Non minus, de immun. suarum explanationum num. 9.* & Panormitani in *idem c. num. 4.* & Butrij in *cap. Peruenit, eodem tit. n. 5.* & Ancharani in *cap. Qui nonnulli, de immun. lib. 6. num. 5.* qui hanc, ait, Canonistarum esse sententiam: Quod ipsum seueris legibus ab Romanis Pontificibus sancitum est, ab Innocentio III. in *cap. Aduersus, de immun.* cum is præflet Lateranensi generali Concilio, à Bonifacio VIII. in *cap. Clericis, de immun. lib. 6.* à Benedicto XI. in *Extrauag. quod olim, de immun.* à Clemente V. in *Concilio generali Viennensi, cap. 1. eod. tit.* à Leone X. in *Concilio generali Lateranensi, sess. 9. in Constitutione, cuius est initium, Superne dispositionis, ab alijs Romanis Pontificibus, in Bulla Cæne, Canon. 18.*

4. Et quamuis Bonifacij VIII. Constitutio reuocata fuerit à Clemente V. in *Concilio Viennensi*, nihilominus à Leone X. in *Conc. generali Lateranensi, sess. 9.* restituta fuit in quo Concilio cunctæ Bonifacij VIII. Constitutiones ad libertatem Ecclesiasticam pertinentes renouantur: & quod in sua Decretali sancit Bonifacius, eisdem verbis, & sententijs sancit

Leo X. Et quidquid Concilium Lateranense nouissimum de libertate Ecclesiastica decretauit, confirmat, atque innouat cum omnibus Censuris posteriores Pontifices in Bulla Cœnæ, *Can. 18.* vt illud item planum sit; Bonifacij Decretum quemadmodum etiam Cardinalis Toletus testis est in *sua summa, in tract. de casibus in Bulla Cœnæ reseruat, excommunicatione 9.* Atque hi omnes Superiores Pontifices excommunicatione late sententiæ Romano Pontifici reseruata animaduertunt in eos omnes, qui præstationem, solutionemve aliquam imponunt Ecclesiasticis personis, sine Romani Pontificis assensu; etiam si recipiant à sponte dantibus. Sed tamen non credit Toletus censura irretiri eos, qui sponte soluunt, quos tamen irretiebat Bonifacius. In hac enim parte, neque in Bulla Cœnæ, neque in Concilio Lateranensi apparet innouatum esse. Ergo, &c. Vide etiam eundem Comitolum, *lib. 4. q. 36. n. 4.*

5. Et hanc sententiam præter Comitolum tenet ex eadem Societate Stephanus Baunius, in *Theolog. mor. tract. 11. q. 37. §. Dico tertio.* Idem tenet etiam Belletus, in *Disquis. Cler. part. 1. tit. 5. §. 2. num. 1.* vbi docet in Bulla Cœnæ renouatum esse Decretum Bonifacij VIII. Idem etiam docet Tamburinus de *iure Abbatum, tom. 1. disput. 15. quæst. 21. num. 25.* Et omnino videndus Marchinus de *Peste, part. 4. cap. 3. num. 33. & seqq.* cum Carolo Episcopo Nauariensi in *cap. Conuenior. 23. quæst. 8. n. 14.* apud Gaticum in *allegat. pro Eccles. fol. 183.* Et quod magis notandum est Episcopus Alexander Sperellus vir amicissimus in suis doctis Decisionibus Fori Ecclesiasticis *dec. 37. n. 83.* testatur ita sensisse Sac. Congregationem immunitatis, id etiam approbante Sanctissimo Domino Nostro. Non obstante, igitur quod Benedictus XI. & Clemens V. reuocauerint olim Bonifacianam Constitutionem, hodie tamen, vt probatum est, Clerici non possunt subsidium ferre, nec Reges illud accipere, nisi ex licentia Summi Pontificis, quia Leo X. & Bulla Cœnæ, Bonifacij Decretum denuò approbant & renouant: Ergo, &c.

6. Sed hæc omnia licet procedant, quò ad alios Principes, difficultas est de Regibus Galliæ, stante Priuilegio Bonifacij VIII. concessio Philippo Pulchro, vt non expectato Episcoporum consensu possint, urgente necessitate imponere onera Ecclesiasticis; Negant Rabardeus, Habert, Mandrinus, Guilielmus de Benedictis, Tholosanus, Feraldus Doctores Galli, qui faciunt adhuc mentionem de vsu talis Priuilegij; De quo etiam testantur Doctores Hispani, Sanchez in *opuscul. tom. 1. lib. 2. cap. 4. dub. 55. num. 30.* & Mexia in *Pragm. Taxa panis, conclus. 5. num. 64.* quibus adde Maximilianum Faust. de *Arario Class. 17. consil. 44.* Sed vsum talis Priuilegij nominatim acriter impugnat nouissimè Ioannes Arias Maldonatus in *suo Iuris Responso de Contributione Ecclesiasticorum urgente necessitate, n. 111.* & ante illum Chassaneus Doctor Gallicus omnino videndus, in *Consuet. Burgun. tit. de Iustitiis, §. 4. n. 34. & 35. fol. 134. & 135.* nimis dubitauit de vsu talis Priuilegij, & n. 28. obseruat, quòd anno 1522. Ecclesia Gallicana hoc opposuit Francisco I. Ecclesiis Regni Tributum imponente. Vnde videtur res factis scrupulosa maximè propter Concilium Lateranense, & Bullam Cœnæ: Sed ego nolo iudicium meum proferre, & Apostolica Sedi determinationem remitto, vt supra feci de aliis Priuilegiis Regibus concessis Sufficiat tantum mihi in hac Resolutione probasse contra P. Rabardeum *cap. Clerici de immunitate Ecclesiastica,* non obstante reuocatione Martini, Quintini, & Benedicti vndeceimi hodie adhuc persistere, & obligare, ita vt secluso aliquo Priuilegio verè concessio, & non reuocato, non possint Principes exigere subli-

dia & onera ab Ecclesiasticis, inconsculto Summo Pontifice.

RESOL. CCCXXXIX.

An Principes possint prohibere, ne Annata ex suis Regnis Summo Pontifici soluantur, sine eorum consensu? Ex part. 7. tract. 1. Ref. 24. aliàs 22.

§. 2. **A**firmatiuè respondet P. Rabardeus *sect. 4. num. 7. fol. 91.* Quia (ait ille) cum sub Regis protectione constituta sint omnia bona temporalia subditorum suorum, etiam Ecclesiarum, & Clericorum, necessum est illum consentire Exactionibus, vel Tributis præter Ius commune iam in suo Regno ab antiquo tempore receptum, imponendis. Commentator Pragmaticæ Sanctionis refert ex Annalibus nostris Sanctum Ludouicum IX. Franciæ Regem, & alios Reges maximè Catholicos vetuisse huiusmodi Annatas, & alias exactiones de Beneficiis, in suo Regno exigendas. Ita Rabardeus.

2. Sed ego puto, secluso tamen aliquo Priuilegio Regibus à S. Pontifice concessio, quòd reuocatum nõ sit, contrarium omnino, dicendum esse: Nam aliqui docent Annatas Summo Pontifici deberi, Diuino iure, aut saltem, ex iure Diuino scripto originem traxisse, vt ex Echio, & Ferdinando Cordubensi obseruat Azorius, *tom. 2. lib. 7. c. 12. q. 1. & alij.* Si ergo solutio Annatarum competit Pontificibus de iure Diuino, quomodo in illis soluendis possint se Principes sæculares immiscere?

3. Deinde, si Annata Pontificibus, non debentur iure Diuino, debentur tamen illis ad eorum, & Curie sustentationem; Potest quidem Pontifex decimas, fructuum etiam, quæ aliis debentur Laicis concedere, *cap. A nobis de decis. cap. Adrianus LXIII. cap. In Synodo XVI. quæst. 1.* sicut plerisque concessit, Potest Statuto, Consuetudine, aut Priuilegio induci, vt primi Anni fructus, & quandoque duorum, aut trium, fabricæ, Episcopo, aut ad alium quempiam vsum reseruatur, idque præcipuè Rom. Pontificis auctoritate. Si propter una debita, de *rescript. lib. 6. & in Extrauagan. Ioan. XXII.* Quæ incipit: *Suscepit;* & non poterunt medijs fructus primi Anni Summo Sacerdoti reseruari: Potest Pater corripere filium sibi alimenta negantem, & ad ea præstanda compellere. *l. Qui filios, Cod. Quæ res pign. oblig. pos. & l. 1. & 11. Cod. de Patr. qui fil. distr. ipsos etiam vendendo.* Et non poterit spiritualis Pater, cui non minùs obsequij debemus, quàm carnali, quotam partem fructuum Ecclesiasticorum pro suis necessitatibus reseruare.

4. Quòd si quis diceret, non tenentur filij Patribus thesaurizare, sed Pater filiis, *secunda Corinth. c. 12.* nec etiam necessitatis tempore. Habet Ecclesia Romana propriam Diocesium, cuius Sacerdotes suo tenentur Episcopo subuenire: habet Ecclesia amplum temporale Dominium: huius subditi suo subueniant Domino: non grauentur alij, qui suis Dominis, & suis Episcopis providere tenentur? ne multiplices prægrauentur onere. Respondebimus, non teneri filios Patribus thesaurizare: teneri tamen Patri subuenire, cum eger. sic Roman. Pontifici omnium Parenti, & Pastori: pro qua subuentione adinuenta sunt Annata.

5. Quòd verò Romanus Pontifex propriam habet Diocesim: habet quidem propriam, quæ scilicet alterius non sit sed non propriam, quæ Romanis finibus coarctetur. Cum enim sit vniuersalis Ecclesiæ Episcopus, vniuersus orbis sua est Diocesis. *Per principalem, cap. Cuncta per Mundum 9. quæst. 3.* nec minore onet